

DAGMARA DRAGAN

UNIwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu
Wydział Prawa i Administracji
E-MAIL: DAGMARADRAGAN@GMAIL.COM

DATA ZGŁOSZENIA: 5.01.2018

DATA PRZYJĘCIA DO DRUKU: 25.07.2018

Prawne aspekty tworzenia, utrzymywania i finansowania zapasów gazu ziemnego

STRESZCZENIE

Obowiązek tworzenia i utrzymywania zapasów gazu ziemnego nałożony przez ustawodawcę na przedsiębiorstwa energetyczne jest jednym z najważniejszych aspektów bezpieczeństwa energetycznego Polski. Prawidłowe wywiązywanie się z tego obowiązku ma być gwarancją zapewnienia równowagi dostaw surowca, co ma kluczowe znaczenie nie tylko dla polskiej gospodarki, ale także dla odbiorców w gospodarstwach domowych. W niniejszym artykule omówione zostają najważniejsze aspekty prawne dotyczące tworzenia, utrzymywania i finansowania zapasów gazu ziemnego w kontekście nowelizacji ustawy o zapasach ropy naftowej, produktów naftowych i gazu ziemnego z 2016 i 2017 roku, w szczególności wskazuje się na możliwości wywiązywania się przez przedsiębiorstwa energetyczne z nałożonych na nie obowiązków i ocenia się te możliwości.

SŁOWA KLUCZOWE

obowiązek utrzymywania zapasów gazu ziemnego, zapasy gazu ziemnego, magazyny gazu ziemnego, prawo energetyczne, magazynowanie gazu

Wstęp

Bezpieczeństwo i stabilność dostaw gazu ziemnego uznaje się za jeden z najważniejszych elementów bezpieczeństwa państwa. Ustawa – Prawo energetyczne¹ definiuje pojęcie bezpieczeństwa energetycznego jako stan gospo-

---

¹ Ustawa z dnia 10 kwietnia 1997 r. Prawo energetyczne (DzU z 2017, poz. 220 t.j.).

darki umożliwiające pokrycie bieżącego i perspektywicznego zapotrzebowania odbiorców na paliwa i energię w sposób technicznie i ekonomicznie uzasadniony, przy zachowaniu wymagań ochrony środowiska². Polski rynek gazu ziemnego opiera się w największej mierze na imporcie tego nośnika z jednego kierunku. W 2015 roku import gazu ziemnego z kierunku wschodniego, realizowany w ramach długoterminowego kontraktu zawartego pomiędzy PGNiG SA i OOO Gazprom Eksport (tzw. kontrakt jamalski), wyniósł około 73% całkowitego importu tego surowca do kraju i jednocześnie pokrył aż 54% całkowitego zapotrzebowania na gaz ziemny w Polsce³. Tak duże uzależnienie od dostaw tego surowca z jednego kierunku stanowi poważne zagrożenie dla stabilności zaopatrzenia polskich odbiorców w gaz ziemny zarówno w zakresie zapotrzebowania bieżącego, jak i perspektywicznego. Biorąc dodatkowo pod uwagę obecną sytuację geopolityczną w Europie Środkowo-Wschodniej, konieczne jest podjęcie szeregu działań mających na celu zapobieżenie zagrożeniu związanemu z przerwaniem dostaw gazu ziemnego. Takimi rozwiązaniami są między innymi budowa terminalu regazyfikacyjnego w Świnoujściu oraz dążenie do dalszej dywersyfikacji kierunków dostaw gazu ziemnego do Polski, którego przejawem jest nowe rozporządzenie dywersyfikacyjne⁴, przewidujące między innymi dostosowanie poziomu dywersyfikacji dostaw do okresu obowiązywania długoterminowego kontraktu PGNiG SA i OOO Gazprom Eksport oraz zwolnienie z obowiązku dywersyfikacyjnego terminalu regazyfikacyjnego w Świnoujściu.

Jednym z kluczowych działań zapobiegających zagrożeniu pokrycia zapotrzebowania na gaz ziemny, obok wyżej wspomnianych, jest nałożenie przez ustawodawcę na przedsiębiorstwa energetyczne obowiązku tworzenia i utrzymywania zapasów gazu ziemnego. Jak wskazuje Marcin Nowacki, przepisy te wprowadzają ograniczenie w swobodzie przepływu towarów i niewątpliwie ograniczają swobodę działalności gospodarczej, ale zostały one uzasadnione obowiązkiem zapewnienia na terytorium Polski bezpieczeństwa dostaw ropy naftowej i gazu⁵. Obowiązek tworzenia i utrzymywania zapasów gazu ziemnego to obowiązek mający na celu zapewnienie zaopatrzenia Rzeczypospolitej Polskiej w gaz ziemny oraz minimalizację skutków zagrożenia bezpieczeństwa paliwowego państwa, wystąpienia

---

² Ibidem, art. 3, pkt 16.

³ Raport Krajowy Prezesa Urzędu Regulacji Energetyki z lipca 2016 r., s. 90.

⁴ Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 24 kwietnia 2017 r. w sprawie minimalnego poziomu dywersyfikacji dostaw gazu ziemnego z zagranicy (DzU 2017, poz. 902).

⁵ M. Nowacki, *Prawne aspekty bezpieczeństwa energetycznego w UE*, Warszawa 2010, s. 230.

sytuacji awaryjnej w sieci gazowej, a także nieprzewidzianego wzrostu zużycia gazu ziemnego⁶. Obowiązek ten reguluje ustawa z dnia 16 lutego 2007 roku o zapasach ropy naftowej, produktów naftowych i gazu ziemnego oraz zasadach postępowania w sytuacjach zagrożenia bezpieczeństwa paliwowego państwa i zakłóceń na rynku naftowym (dalej: u.z.r.n.)⁷, która jest efektem europejskiej polityki bezpieczeństwa ujętej w kilku aktach prawnych: Dyrektywie Rady z dnia 24 lipca 1973 roku w sprawie środków zmniejszania skutków trudności w dostawach ropy naftowej i produktów ropopochodnych (Dz.U.U.E.L.1973.228.1 z dnia 16 sierpnia 1973 roku), Dyrektywie 2003/55/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 26 czerwca 2003 roku dotyczącej wspólnych zasad rynku wewnętrznego gazu ziemnego, uchylającej dyrektywę 98/30/WE (Dz.U.U.E.L.2003.176.57 z dnia 15 lipca 2003 roku), Dyrektywie Rady 2004/67/WE z dnia 26 kwietnia 2004 roku dotyczącej środków zapewniających bezpieczeństwo dostaw gazu ziemnego (Dz.U.U.E.L.2004.127.92 z dnia 29 kwietnia 2004 roku) oraz Dyrektywie Rady 2006/67/WE z dnia 24 lipca 2006 roku nakładającej na państwa członkowskie obowiązek utrzymywania minimalnych zapasów ropy naftowej lub produktów ropopochodnych (Dz.U.U.E.L.2006.217.8 z dnia 8 sierpnia 2006 roku). U.z.r.n. stanowi implementację wyżej wymienionych aktów prawnych UE, wprowadzających rygorystyczne zasady bezpieczeństwa zaopatrzenia w surowce.

W niniejszym artykule omawiam najważniejsze aspekty prawne dotyczące tworzenia, utrzymywania i finansowania zapasów gazu ziemnego, w szczególności wskazuję na możliwości wywiązywania się przez przedsiębiorstwa energetyczne z nałożonych na nie obowiązków i oceniam te możliwości.

1. Obowiązek utrzymywania zapasów gazu ziemnego w aspekcie podmiotowym i przedmiotowym

Zgodnie z art. 24 ust. 1 i 1a u.z.r.n. do utrzymywania zapasów gazu ziemnego zobowiązani są: przedsiębiorstwo energetyczne wykonujące działalność gospodarczą w zakresie obrotu gazem ziemnym z zagranicą i podmiot dokonujący przywozu gazu ziemnego, natomiast w zakresie skroplonego gazu ziemnego dostarczanego do terminalu regazyfikacyjnego w Świnoujściu –

---

⁶ Art. 24 ust. 1 Ustawy z dnia 16 lutego 2007 r. o zapasach ropy naftowej, produktów naftowych i gazu ziemnego oraz zasadach postępowania w sytuacjach zagrożenia bezpieczeństwa paliwowego państwa i zakłóceń na rynku naftowym (DzU z 2017, poz. 1210 tj. ze zm.).

⁷ DzU z 2016, poz. 1899 tj.

podmiot, który korzysta z usług regazyfikacji lub przeładunku skroplonego gazu ziemnego na podstawie umowy z operatorem terminalu i którego zre-gazyfikowany gaz ziemny jest wprowadzany do sieci przesyłowej lub przeładowywany na inne środki transportu. Zakres podmiotowy obowiązują- nia u.z.r.n. został istotnie rozszerzony Ustawą z dnia 22 lipca 2016 roku o zmianie ustawy – Prawo energetyczne oraz niektórych innych ustaw⁸, która usunęła możliwość uzyskania zwolnienia z tego obowiązku przez tzw. małych sprzedawców, których liczba odbiorców nie jest większa niż 100 tys., a przywóz gazu ziemnego nie przekracza w ciągu roku kalendarzowego 100 mln m³ (zmiana art. 24 u.z.r.n.). Obowiązek utrzymywania zapasów gazu ziemnego dotyczy obecnie także jego przywozu na własne potrzeby. Fak- tycznie nowelizacja u.z.r.n. nałożyła ten obowiązek na wszystkie podmioty dokonujące przywozu gazu ziemnego, z wyjątkiem PGNiG SA, które było nim objęte jeszcze przed dniem jej wejścia w życie. Rozszerzenie zakresu podmiotowego obowiązku utrzymywania zapasów gazu ziemnego z pew- nością spowoduje wzrost zapotrzebowania na usługi magazynowania tego surowca. Należy się także spodziewać wzrostu średnich cen gazu ziemnego dla odbiorców końcowych.

Wyżej wymienione podmioty mają obowiązek utrzymywania zapasów gazu ziemnego w wielkości odpowiadającej co najmniej 30-dniowemu śred- niemu dziennemu przywozowi tego gazu. Wielkość ta, zgodnie z art. 25 ust. 1 u.z.r.n., ustalana jest przez przedsiębiorstwo energetyczne wykonujące dzia- łalność gospodarczą w zakresie obrotu gazem ziemnym z zagranicą oraz pod- miot dokonujący przywozu gazu ziemnego do dnia 30 kwietnia każdego ro- ku. Podstawą do jej ustalenia są dane dotyczące ilości gazu ziemnego przy- wiezionego przez przedsiębiorstwo w okresie od 1 kwietnia roku poprze- dzającego roku ubiegły do 31 marca roku ubiegłego. Następnie dane te są przedkładane Prezesowi Urzędu Regulacji Energetyki, który dokonuje ich weryfikacji w terminie do 30 września danego roku. Można więc zauważyć pewną kolizję dat, która z pewnością będzie znacząco utrudniać realizację obowiązku utrzymywania zapasów gazu ziemnego. W pierwszej kolejności należy zwrócić uwagę na fakt, iż rok gazowy (okres od 1 października da- nego roku do 30 września roku następnego) nie pokrywa się z rokiem ma- gazynowym (okres od 15 kwietnia danego roku do 15 kwietnia roku nastę- pnego⁹). Dodatkowo okres, za który Prezes URE ustala wielkość zapasów gazu ziemnego dla danego przedsiębiorstwa energetycznego, tj. okres od 1 kwiet- nia do 31 marca, także nie jest tożsamy z rokiem magazynowym.

---

⁸ DzU z 2016, poz. 1165.

⁹ *Harmonogram procedury udostępniania nowych zdolności magazynowych w Grupie Instalacji Magazynowych Sanok (GIM Sanok) Gas Storage Poland*, Warszawa 2017.

Pewne problemy związane były również z interpretacją przepisu przejściowego, jakim jest art. 37 ustawy z 22 lipca 2016 roku o zmianie ustawy – Prawo energetyczne i niektórych innych ustaw. Początkowo ustawa nie wskazywała terminu końcowego okresu, który miał być brany pod uwagę przy ustalaniu wielkości zapasów na okres od 1 października 2017 roku do 30 września 2018 roku ani nie przewidywała wystąpienia przez przedsiębiorstwa do Prezesa URE z wnioskiem o weryfikację wielkości tych zapasów. Kwestię tę próbował rozstrzygnąć Prezes URE w swoim stanowisku wyrażonym w piśmie z dnia 17 sierpnia 2016 roku skierowanym do Ministra Energii¹⁰, zgodnie z którym art. 37 Nowelizacji Ustawy o zapasach z 22 lipca 2016 roku „to przepis przejściowy, na podstawie którego Prezes URE – jak się zdaje z urzędu – ustalić ma wielkość zapasów obowiązkowych gazu ziemnego, które podmioty nieutrzymujące tych zapasów w dniu 2 września br. obowiązane będą utrzymywać w okresie od dnia 1 października 2017 roku do dnia 30 września 2018 roku”. Ostatecznie oba wskazane problemy rozwiązane zostały po dwukrotnej nowelizacji ustawy z 22 lipca 2016 roku o zmianie ustawy – Prawo energetyczne i niektórych innych ustaw.

2. Sposoby realizacji przez przedsiębiorstwa energetyczne obowiązku w zakresie tworzenia i utrzymywania zapasów gazu ziemnego

U.z.r.n. przewiduje trzy sposoby realizacji obowiązku tworzenia i utrzymywania zapasów gazu ziemnego:

- 1) utrzymywanie zapasów na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej w instalacjach magazynowych przyłączonych do systemu przesyłowego lub dystrybucyjnego gazowego, zgodnie z art. 24 ust. 3 u.z.r.n.,
- 2) utrzymywanie zapasów poza terytorium Rzeczypospolitej Polskiej: na terytorium innego państwa członkowskiego Unii Europejskiej lub państwa członkowskiego Europejskiego Porozumienia o Wolnym Handlu (EFTA) – strony umowy o Europejskim Obszarze Gospodarczym, w instalacjach magazynowych przyłączonych do systemu gazowego, zgodnie z art. 24a ust. 1 u.z.r.n.,
- 3) zlecenie wykonywania zadań w zakresie utrzymywania zapasów obowiązkowych gazu ziemnego innemu przedsiębiorstwu energetycznemu wykonującemu działalność gospodarczą w zakresie obrotu gazem ziemnym z zagranicą lub podmiotowi dokonującemu przywozu gazu ziemnego – w ramach tzw. usługi biletowej, zgodnie z art. 24b ust. 1.

---

¹⁰ [online] <https://legislacja.rcl.gov.pl/docs/2/12284600/12348835/12348836/dokument252862.pdf> [dostęp: 25.07.2018].

Poniżej opisano każde z powyższych rozwiązań, ze wskazaniem na możliwe wady i zalety ich zastosowania.

2.1. Utrzymywanie zapasów obowiązkowych na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej

Stosownie do art. 24 ust. 3 u.z.r.n. zapasy obowiązkowe gazu ziemnego utrzymuje się na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej w instalacjach magazynowych przyłączonych do gazowego systemu przesyłowego lub dystrybucyjnego.

Zgodnie z art. 24 ust. 2 pkt 2–3 u.z.r.n. przedsiębiorstwo zobowiązane:

- a) utrzymuje zapasy obowiązkowe w instalacjach magazynowych, których parametry techniczne zapewniają możliwość dostarczenia ich całkowitej ilości do systemu gazowego w okresie nie dłuższym niż 40 dni oraz
- b) przedstawia OSP lub operatorowi systemów połączonych gazowych charakterystykę instalacji magazynowej, w której utrzymuje zapasy obowiązkowe gazu ziemnego, w celu weryfikacji technicznych możliwości dostarczenia zapasów tego gazu do systemu gazowego.

W przypadku stwierdzenia, że parametry techniczne instalacji magazynowych nie zapewniają możliwości dostarczenia zapasów obowiązkowych gazu ziemnego do systemu gazowego w okresie nie dłuższym niż 40 dni, operator systemu przesyłowego gazowego lub operator systemu połączonego gazowego powiadamia o tym fakcie Prezesa URE w terminie 7 dni (art. 24 ust. 3b u.z.r.n.).

Operatorem Systemu Magazynowania w Polsce w stosunku do magazynów gazu będących własnością PGNiG SA jest Gas Storage Poland sp. z o.o. (dalej: GSP). GSP eksploatuje obecnie siedem magazynów gazu wysokometanowego przyłączonych do sieci przesyłowej¹¹. Zgodnie z danymi publikowanymi przez Prezesa URE GSP jest aktualnie jedynym podmiotem wykonującym działalność gospodarczą w zakresie magazynowania paliw gazowych w instalacjach magazynowych zlokalizowanych na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej i jedynym podmiotem wyznaczonym przez Prezesa URE do pełnienia funkcji OSM w odniesieniu do tych instalacji¹².

---

¹¹ [online] <https://ipi.gasstoragepoland.pl/pl/menu/transparency-template/?page=dane-operacyjne/dane-operacyjne/> [dostęp: 25.07.2018].

¹² Dane dotyczące podmiotów posiadających koncesję PMG oraz status OSM są dostępne na stronie: [online] <https://bip.ure.gov.pl/> [dostęp: 25.07.2018].

W razie wystąpienia ograniczeń w systemie magazynowym operator systemu ma obowiązek w pierwszej kolejności oferować pojemności magazynowe podmiotom zobowiązanym do utrzymywania zapasów gazu ziemnego¹³. Przedsiębiorstwa objęte obowiązkiem magazynowania gazu korzystają więc z pierwszeństwa w zakresie przydziału zdolności magazynowych i zawarcia umowy o świadczenie usług magazynowania z GSP.

Zasady udostępniania pojemności magazynowych przez GSP określone zostały w Regulaminie Świadczenia Usług Magazynowania (dalej: RŚUM)¹⁴. W RŚUM zawarto między innymi szczegółowe zasady tworzenia zapasów obowiązkowych oraz procedury zawierania umów. Zgodnie z pkt. 2.7.1. RŚUM usługa magazynowania na warunkach ciągłych w formie pakietów w instalacji magazynowej lub w grupie instalacji magazynowych umożliwiała zaliczenie objętego nią paliwa gazowego do zapasu obowiązkowego.

Podstawową zaletą tego rozwiązania, tj. utworzenia i utrzymywania zapasów obowiązkowych na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, jest więc zasadnicza pewność uznania tych zapasów za zgodne z warunkami określonymi w u.z.r.n., czego brakować będzie przy zastosowaniu rozwiązania polegającego na utrzymywaniu zapasów poza granicami RP (o czym mowa dalej). Należy jednak zauważyć, że istnieje poważne ryzyko, iż podmiotów zobowiązanych chcących skorzystać z usług GSP będzie istotnie więcej, niż wynika to z możliwości technicznych i pojemności magazynowych oferowanych przez tego operatora.

2.2. Utrzymywanie zapasów poza terytorium Rzeczypospolitej Polskiej: na terytorium innego państwa członkowskiego Unii Europejskiej lub państwa członkowskiego Europejskiego Porozumienia o Wolnym Handlu (EFTA) – strony umowy o Europejskim Obszarze Gospodarczym, w instalacjach magazynowych przyłączonych do systemu gazowego

Zgodnie z art. 24b u.z.r.n. zapasy obowiązkowe gazu ziemnego mogą być utrzymywane poza terytorium Rzeczypospolitej Polskiej – na terytorium innego państwa członkowskiego UE lub państwa członkowskiego EFTA/EOG, w instalacjach magazynowych przyłączonych do systemu gazowego, pod warunkiem, że:

---

¹³ § 29 ust. 2 Rozporządzenia Ministra Gospodarki z dnia 2 lipca 2010 r. w sprawie szczegółowych warunków funkcjonowania systemu gazowego (DzU z 2014, poz. 1059 t.j.).

¹⁴ Regulamin Świadczenia Usług Magazynowania dostępny na stronie Gas Storage Poland sp. z o.o., [online] <https://ipi.gasstoragepoland.pl/wp-content/uploads/2017/05/RSUM-z-18.06.2014-z-p%C3%B3%B3%C5%BA-zmiany-ze-zm.-8.05.2017-tj.pdf> [dostęp: 25.07.2018].

- a) parametry techniczne instalacji magazynowych oraz sieci gazowych, do których instalacje te są przyłączone, będą zapewniać możliwość dostarczenia całkowitej ilości utrzymywanych poza terytorium RP zapasów obowiązkowych gazu ziemnego do sieci przesyłowej lub dystrybucyjnej krajowej w okresie nie dłuższym niż 40 dni;
- b) zawarte umowy o świadczenie usług przesyłania gazu ziemnego oraz umowy o świadczenie usług magazynowania gazu ziemnego będą zapewniać możliwość dostarczenia całkowitej ilości utrzymywanych poza terytorium RP zapasów obowiązkowych gazu ziemnego do sieci przesyłowej lub dystrybucyjnej krajowej w okresie nie dłuższym niż 40 dni.

Podmiot zobowiązany przedstawia operatorowi systemu przesyłowego dokumenty umożliwiające weryfikację technicznych możliwości dostarczenia do sieci przesyłowej lub dystrybucyjnej krajowej całkowitej ilości zapasów gazu ziemnego utrzymywanych w instalacjach magazynowych poza terytorium RP, w szczególności umowy.

Analizując możliwość wyboru tego rozwiązania, należy wziąć pod uwagę szereg czynników, w szczególności: brak zastosowania przepisów u.z.r.n. do zagranicznych operatorów systemów przesyłowych i operatorów systemów magazynowania, a także techniczne możliwości przesyłu gazu ziemnego między krajowym a zagranicznym systemem przesyłowym. Konieczna będzie w tym przypadku analiza dostępnych przepustowości na punktach wejścia/wyjścia do krajowego systemu przesyłowego.

Teoretycznie przedsiębiorstwo zobowiązane do utrzymywania zapasów gazu ziemnego ma do wyboru instalacje magazynowe położone w którymkolwiek z państw UE lub EFTA/EOG. Jednak realnie ten wybór jest istotnie ograniczony po pierwsze ze względu na brak połączeń między systemem krajowym a systemami wielu z tych państw, a w dalszej kolejności ze względu na brak instalacji magazynowych spełniających kryteria u.z.r.n. w tych krajach. Niebagatelnym ograniczeniem przy wyborze tego rozwiązania będą także koszty utworzenia i utrzymywania zapasów obowiązkowych poza granicami RP, na które składać się będą nie tylko, jak w przypadku utrzymywania tych zapasów na terenie Polski w instalacjach GSP, koszty zatłoczenia gazu do/z instalacji i utrzymywania go w instalacji, ale także koszty zatłoczenia gazu pomiędzy punktami wejścia/wyjścia na granicach systemów krajowego i zagranicznego. Dodatkowo w przypadku wyboru instalacji magazynowej położonej poza granicami RP konieczne będzie wzięcie pod uwagę sieci operatora systemu przesyłowego, do której jest ona przyłączona, oraz tego, czy jest to sieć bezpośrednio połączona z systemem krajowym, czy też konieczne będzie zatłaczanie gazu przez kolejne punkty

wejścia/wyjścia kolejnych operatorów systemu przesyłowego, co generować będzie kolejne koszty. Co więcej, ustawa nowelizująca u.z.r.n. z dnia 7 lipca 2017 roku¹⁵ wprowadziła obowiązek, zgodnie z którym zdolności przesyłowe zarezerwowane na potrzeby dostarczenia całkowitych ilości zasobów obowiązkowych gazu ziemnego utrzymywanych poza terytorium Rzeczypospolitej Polskiej do sieci przesyłowej lub dystrybucyjnej krajowej mogą być wykorzystywane wyłącznie na te potrzeby (art. 24a ust. 3 u.z.r.n.), co dodatkowo zwiększa koszty utrzymywania zasobów obowiązkowych poza granicami kraju.

Zgodnie z powyższą analizą przy zastosowaniu niniejszego rozwiązania występuje szereg utrudnień spowodowanych brakiem pewności uzyskania potwierdzenia co do dostarczenia gazu w terminie 40 dni do systemu krajowego (powstaje pytanie, czy umowa wskazująca na określone techniczne możliwości zatłaczania i wytlaczania gazu w kolejnych punktach wejścia/wyjścia do instalacji oraz systemów będzie w tym wypadku wystarczająca, czy też konieczne będzie przedstawienie informacji wprost stwierdzającej gwarancję dostarczenia zasobów obowiązkowych do krajowego systemu przesyłowego we wskazanym czasie, a także kto miałby taką gwarancję wystawić). Dodatkowo koszty wyboru tego wariantu będą o wiele wyższe niż koszty wariantu związanego z utrzymywaniem zasobów na terenie RP, ponieważ obejmą znacznie więcej punktów wejścia/wyjścia, przez które gaz będzie musiał być zatłaczany. Istotnym utrudnieniem będzie także konieczność zarezerwowania przepustowości w punktach granicznych, tj. Mallnow i Mallnow rewers, GCP Gaz-System/ONTRAS (punkty Lasów, Gubin, Kamminke) czy w punkcie Cieszyn i Cieszyn rewers. Brak wolnych przepustowości w tych punktach może realnie wykluczyć możliwość skorzystania z wariantu utrzymywania zasobów poza granicami kraju. Należy się jednak spodziewać, iż w przypadku braku wolnych pojemności magazynowych oferowanych przez Gas Storage Poland rozwiązanie to może się okazać konieczne do zastosowania.

2.3. Usługa biletowa

Możliwość utworzenia zasobu obowiązkowego w ramach usługi biletowej została wprowadzona do obowiązujących przepisów prawa przepisami ustawy z dnia 22 lipca 2016 roku o zmianie ustawy – Prawo energetyczne

---

¹⁵ Ustawa z dnia 7 lipca 2017 r. o zmianie ustawy o zasobach ropy naftowej, produktów naftowych i gazu ziemnego oraz zasadach postępowania w sytuacjach zagrożenia bezpieczeństwa paliwowego państwa i zakłóceń na rynku naftowym oraz niektórych innych ustaw (DzU z 2017, poz. 1387).

oraz niektórych innych ustaw, w ramach której do u.z.r.n. wprowadzony został art. 24b, przewidujący, że podmioty zobowiązane do utrzymywania zapasów obowiązkowych mogą zlecić, po uzyskaniu zgody Prezesa URE, wykonywanie owych zadań innemu podmiotowi.

Usługa ta może zostać zlecona wyłącznie innemu przedsiębiorstwu energetycznemu wykonującemu działalność gospodarczą w zakresie obrotu gazem ziemnym z zagranicą lub podmiotowi dokonującemu przywozu gazu ziemnego, tj. innemu przedsiębiorstwu zobowiązanemu do utrzymywania zapasów obowiązkowych.

Zgodnie z art. 24b ust. 6–7 u.z.r.n. projekt umowy zlecającej świadczenie usługi biletowej musi zostać przekazany Prezesowi URE w celu jego zatwierdzenia wraz z opinią właściwego operatora systemu przesyłowego potwierdzającą możliwości dostarczenia zapasów do systemu gazowego w ustawowym terminie. Prezes URE wyraża zgodę lub odmawia wyrażenia zgody na zlecenie usługi biletowej w terminie 30 dni, w drodze decyzji administracyjnej. Odmowa zlecenia usługi biletowej następuje wówczas, gdy projekt tej umowy nie zawiera postanowień wymaganych art. 24b ust. 3 u.z.r.n. lub gdy lokalizacja oraz parametry techniczne instalacji magazynowych i sieci gazowych, do których instalacje te są przyłączone, nie zapewniają możliwości dostarczenia całkowitej ilości zapasów obowiązkowych do systemu gazowego w okresie nie dłuższym niż 40 dni.

W chwili obecnej usługa biletowa została na krajowym rynku gazu zaoferowana wyłącznie przez PGNiG SA. Podmiot ten oferuje utworzenie zapasów obowiązkowych na zmagazynowanych przez siebie wolumenach gazu ziemnego w dwóch wariantach: z przeniesieniem własności tych wolumenów na zlecającego z chwilą zawarcia umowy albo z przeniesieniem tej własności dopiero w chwili uruchomienia zapasów.

Należy zauważyć, iż niniejsze rozwiązanie jest jedynym, które nie wymaga zatłoczenia gazu ziemnego do instalacji magazynowej przez przedsiębiorstwo zobowiązane, a co za tym idzie – pozwala na korzystanie z usługi dokładnie w okresie, w którym jest ono zobowiązane do utrzymywania tych zapasów, bez konieczności wcześniejszego wykupu usługi w celu zatłoczenia gazu. Dodatkowo istnieje możliwość zakupu określonych wolumenów surowca dopiero wówczas, gdy zajdzie konieczność uruchomienia zapasów. W przypadku tego rozwiązania można mieć jednak obawy co do narzucenia przez PGNiG wysokich cen związanych ze świadczoną usługą.

3. Finansowanie i dysponowanie zapasami obowiązkowymi

Zgodnie z art. 28 u.z.r.n. koszty ponoszone przez przedsiębiorstwa i podmioty zobowiązane w związku z realizacją wymogu utrzymywania, uruchamiania oraz uzupełniania zapasów gazu ziemnego są zaliczane do kosztów uzasadnionych ich działalności w rozumieniu art. 3 pkt 21 ustawy z dnia 10 kwietnia 1997 roku – Prawo energetyczne. Jak wskazuje Filip Elżanowski, „są to koszty niezbędne do wykonania zobowiązań powstałych w związku z prowadzoną działalnością. Tak dokonana przez ustawodawcę kwalifikacja zespala wykonywanie działalności gospodarczej z obowiązkiem utrzymywania stałych zapasów i ponoszenia na ich rzecz kosztów przez przedsiębiorstwa energetyczne”¹⁶.

Zapasy obowiązkowe gazu ziemnego stanowią majątek utrzymujących je przedsiębiorstw energetycznych, jednak dysponuje nimi minister właściwy do spraw energii. Zapasy te mogą być uruchomione przez operatora systemu przesyłowego gazowego lub operatora systemów połączonych gazowych niezwłocznie po uzyskaniu zgody ministra właściwego do spraw energii.

Podsumowanie

Rozszerzenie zakresu podmiotowego obowiązku utrzymywania zapasów gazu ziemnego z pewnością wpłynie pozytywnie na zapewnienie stabilności dostaw tego surowca do odbiorców. Ustawodawca, nakładając ten obowiązek na szereg przedsiębiorstw energetycznych, liczył się z tym, iż może być on trudny do wykonania, dlatego wprowadził możliwość zastosowania tzw. usługi biletowej, co także należy uznać za istotny plus lipcowej nowelizacji u.z.r.n. Rozważając poszczególne warianty realizacji obowiązków przez przedsiębiorstwa energetyczne, wskazano na szereg zalet i wad poszczególnych z nich. Wydaje się, że bardzo trudne w zastosowaniu będzie utworzenie zapasów obowiązkowych poza granicami RP, w szczególności ze względu na brak wypracowanych i zgodnych z u.z.r.n. procedur. Duże możliwości wprowadza natomiast usługa biletowa.

Nowelizacją u.z.r.n. z 7 lipca 2017 roku częściowo rozwiązano szereg problemów interpretacyjnych dotyczących nowych przepisów, w szczególności w zakresie terminów, które mogą stanowić istotną przeszkodę w prawidłowym wykonywaniu obowiązków przez podmioty zobowiązane. Z pewnością w najbliższych latach, z uwagi na bardzo szeroki zakres obowiązku

---

¹⁶ F. Elżanowski, *Polityka energetyczna. Prawne instrumenty realizacji*, Warszawa 2008, s. 205.

magazynowania gazu ziemnego, należy się spodziewać rozwoju rynku gazu w zakresie oferowanych na tym polu usług, w szczególności w zakresie budowy nowych pojemności magazynowych. Taki rozwój w ostatnich latach w Polsce ma miejsce, ale szczególnie dobrze widoczny jest w krajach takich jak Austria, Holandia czy Hiszpania, w których przyrost pojemności magazynowych wyniósł ponad 100%¹⁷. Do tego czasu, z uwagi na niebezpieczeństwo wyczerpania się pojemności magazynowych oferowanych przez GSP, należałoby rozważyć rozwinięcie regulacji dotyczącej utrzymywania zapasów obowiązkowych poza granicami kraju w celu ułatwienia przedsiębiorstwom energetycznym wywiązywania się z obowiązku magazynowania.

LEGAL ASPECTS OF CREATION, MAINTENANCE AND FINANCING NATURAL GAS RESERVES

ABSTRACT

The obligation to create and maintain obligatory reserves of natural gas imposed by the legislator on energy enterprises is one of the most important aspects of Poland's energy security. The proper fulfillment of this obligation is to be a guarantee of ensuring the balance of raw material supplies, which is crucial not only for the Polish economy, but also for consumers in households. This article discusses the most important legal aspects regarding the creation, maintenance and financing of natural gas reserves in the context of the amendment to the Act on reserves of crude oil, petroleum products and natural gas of the 2016 and 2017, in particular discusses the possibility of energy companies complying with obligations imposed on them and evaluates available options.

KEYWORDS

the obligation to maintain natural gas reserves, natural gas reserves, natural gas storage, energy law, gas storage

BIBLIOGRAFIA

1. [online] <https://bip.ure.gov.pl/> [dostęp: 25.07.2018].
2. [online] <https://legislacja.rcl.gov.pl/docs/2/12284600/12348835/12348836/dokument252862.pdf> [dostęp: 25.07.2018].
3. Elżanowski F., *Polityka energetyczna. Prawne instrumenty realizacji*, Warszawa 2008.
4. Matkowski A., Musiał P., *Systemowe magazyny gazu w Polsce*, „Archiwum Energetyki” 2012, t. XLII, nr 2.
5. Nowacki M., *Prawne aspekty bezpieczeństwa energetycznego w UE*, Warszawa 2010.
6. Raport Krajowy Prezesa Urzędu Regulacji Energetyki z lipca 2016 r.

---

¹⁷ A. Matkowski, P. Musiał, *Systemowe magazyny gazu w Polsce*, „Archiwum Energetyki” 2012, t. XLII, nr 2, s. 6.

7. Regulamin Świadczenia Usług Magazynowania Gas Storage Poland sp. z o.o., [online] <https://ipi.gasstoragepoland.pl/wp-content/uploads/2017/05/RSUM-z-18.06.2014-z-p%C3%B3C5%BA-zmiany-ze-zm.-8.05.2017-tj.pdf> [dostęp: 25.07.2018].
8. Rozporządzenie Ministra Gospodarki z dnia 2 lipca 2010 r. w sprawie szczegółowych warunków funkcjonowania systemu gazowego (DzU z 2014, poz. 1059 t.j.).
9. Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 24 kwietnia 2017 r. w sprawie minimalnego poziomu dywersyfikacji dostaw gazu ziemnego z zagranicy (DzU 2017, poz. 902).
10. Ustawa z dnia 10 kwietnia 1997 r. Prawo energetyczne (DzU z 2017, poz. 220 t.j.).
11. Ustawa z dnia 16 lutego 2007 r. o zapasach ropy naftowej, produktów naftowych i gazu ziemnego oraz zasadach postępowania w sytuacjach zagrożenia bezpieczeństwa paliwowego państwa i zakłóceń na rynku naftowym (DzU z 2017, poz. 1210 t.j. ze zm.).
12. Ustawa z dnia 7 lipca 2017 r. o zmianie ustawy o zapasach ropy naftowej, produktów naftowych i gazu ziemnego oraz zasadach postępowania w sytuacjach zagrożenia bezpieczeństwa paliwowego państwa i zakłóceń na rynku naftowym oraz niektórych innych ustaw (DzU z 2017, poz. 1387).

